

Матбугат Үзәгендә «Бала туганда гаиләләргә финанс ярдәме күрсәтү» республикабыз «Демография» милли проектын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышуда Мордовия Республикасы социаль яклау, хезмәт нәм халыкны эш белән тәмин итү министры урынбасары Светлана Шувалова, министрлык бүлекләренән житәкчеләре урынбасарлары Елена Пашина, Вера Ботина, Екатерина Горбунова нәм Мордовия Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белгече Ольга Косынкина катнаштылар.

Светлана Ивановна Шувалова сүз-ләрәнә караганда, «Бала туганда гаиләләргә финанс ярдәме» дигән Республика проектынның топ максаты – бала тууны федераль нәм республика бюджетларыннан финанс-лау ярдәмендә, ЭКО процедурасын түләүсез узду мөмкинлегә бирү хисабына арттыру. Мордовия Республикасы Дәүләт Жыелышына юлламасында республикада туучылар санын арттыру өчен «комплекслы якин килү кирәк – лаеклы хезмәт хакы, арзан торак, яхшы мәгарифе нәм медицинасы булган эш урыннары булдырудан алып, үсеш алган социаль нәм ял инфраструктурасына кадәр», дип ассызыкланды.

«Демография» милли проектын тормышка ашыру кысаларында бурычлар комплексын хәл итү күздә тотылды.

«Без дәүләтнән финанс ярдәме тормыш циклының торле этапларында тигез булырга тиешлеген нәм баланын тууын стимуллаштыруда гына түгел, ә алга таба аны тәрбияләү процессында ярдәм күрсәтелергә тиешлеген аңлыйбыз, – дип пресс-конференциядә белдерде Светлана Ивановна. – Монын өчен социаль хезмәт күрсәтү системасын нәм балалы гаиләләргә финанс ярдәмен үстерергә кирәк. Без балалы гаиләләргә социаль ярдәм күрсәтүнен балансли системасы нәм халыкның керемнәре үсешенә юнәлдерелгән сәясәт аркасында туучылар саны тот-рыклы югары нәтижәләр күрсәтелер дип ометләнәбез».

Кинәшмәдә шулай ук беренче бала туганда айлык пособие түләү мәсьәләсе дә каралды. 2018 елның 1 январьнан беренче бала туганда (уллыкка алынганда) гаиләләргә айлык түләүләренә күздә тотучы федераль закон үз көченә керде. Мордовиядә ул 13 698 сум тәшкил итә. Шулай итеп, әгәр алдагы 12 айда оч кешедән торган гаиләнен уртача айлык кереме 41 094 сумнан артмаса, алар айлык түләүгә хокуклы. Түләү Мордовия Республикасында алдагы елның 2 кварталы өчен яшәү минимумы күләмендә бирелә, ул 8924 сум тәшкил итә. Светлана Ивановна Шувалова аңлатканча, законга кертелгән үзгәрешләр нигезендә, 2020 елда мохтажлык күләме яшәү минимумының 2 тапкыр зурлыгына кадәр арттырылачак; бу өлегә түләүне күбрәк гаиләләргә алырга мөмкинлек бирәчәк.

«Ай саен түләү билгеләү өчен гаризаны беренче бала туганнан сон ел ярым вакытның теләсә кайсы аенда бирергә мөмкин. Бала туганнан сон беренче алты ай эчендә

морәжәгать иткән гражданнарга түләү баланын туган көненнән бер елга кадәр билгеләнәчәк, – дип ассызыклады Вера Викторовна Ботина. - Өгәр морәжәгать алты айдан соң булса - түләү гариза бирелгән көннән соң билгеләнә. Балага бер ел тулгач, гариза белән кабат морәжәгать итәргә кирәк».

Матбугат конференциясе барышында билгеләп үтелгәнчә, 2012 елның 1 январьнан Мордовиядә оченче һәм аннан соң туган (уллыкка алынган) бала очен Республика (гаилә) капиталы түләнә. Хәзерге вакытта аның күләме: оченче бала туганда (уллыкка алынганда) 125 270 сум, дүртенче бала туганда (уллыкка алынганда) 150 324 сум, бишенче һәм аннан соңгы балалар очен 187 906 сум тәшкил итә. «Башка төбәкләрдән аермалы буларак, Мордовиядә республика капиталы вакыты чикләнмәгән, – дип билгеләп үтте Елена Владимировна Пашина. - Шулай ук хатын-кыз һәр бала туган очен республика ана капиталын алырга хокуклы, ягъни бер тапкыр гына түгел». Ана капиталы акчалары гаиләнен яшәү шартларын яхшыртуга, бала белем алуга, әнисен пенсия белән тәмин итүгә юнәлдерелә. Республика ана капиталы турындагы законны тормышка ашыру чорында 7 мөһнән артык сертификат бирелгән, соңгы 5 елда Мордовиядә күп балалы гаиләләр 2 мөһгә арткан. Хәзерге вакытта республикада 6 мөһнән артык күп балалы гаилә бар.

- Мордовиядә программа гамәлгә ашырыла, аның нигезендә һәр бала тууы (уллыкка алынуы) очен ипотека кредиты шактый күләмдә ябыла. Мәсәлән, беренче бала туганда (уллыкка алынганда) кредит калдыгының гомуми суммасы 10% ка, икенче бала туганда (уллыкка алынганда) – 10% ка, оченче бала туганда – 30% ка, ә дүртенче бала туганда (уллыкка алынганда) бурыч тулысынча бетерелә, - ди Екатерина Юрьевна Горбунова. Аның сүзләренә караганда, 2016-19 елларда 360 гаиләгә ипотека кредиты түләргә социаль түләүләр бирелгән, шул исәптән 41 гаиләнен кредиты тулысынча ябылган. Фертиль яшәтгә хатын-кызларга медицина ярдәмен күрсәтүнен үтемлелеген һәм сыйфатын арттыру турында Мордовия Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы белгече Ольга Вячеславовна Косынкина сойләде. Мәжбүри медицина иминиятенен база программасы хисабына 2019 елдан 2024 елга кадәргә чорда мәжбүри медицина иминияте акчалары исәбеннән кимендә 4110 ЭКО (шул исәптән 2019 елда – 640) процедураны үткөрү планлаштырыла, дип аңлатты.

Мордовиядә шул чаралар ярдәмендә демография ситуациясен үстерү һәм сәламәтлек саклау дигән хөкүмәт программасы тормышка ашырыла.

Наилә Насырова